

УДК 332.14

Н.Ю.МУЩИНСЬКА

Харківська національна академія міського господарства

ПРОЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

На основі проведеного аналізу розглядається дефініція категорії „програма регіонального розвитку”. Запропонована концептуальна структура управління програмами на регіональному рівні.

Індикатором розвитку демократії в державі та становлення громадянського суспільства є збалансований регіональний розвиток. Виходячи з досвіду як розвинених країн, так і деяких країн з перехідним типом економіки, можна стверджувати, що від раціонального поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами й особливостями регіонів, ефективним використанням їхнього природно-ресурсного, трудового, науково-технічного й виробничого потенціалу залежить стабільне економічне зростання держави в цілому.

Результатом української державної політики в сфері регіонального розвитку є повільний соціально-економічний розвиток, тому налагодження механізму регіонального управління є одним з пріоритетних завдань для України.

Для сучасного етапу соціально-економічного розвитку України характерним є різноманіття і постійна зміна умов функціонування великих економічних систем. У цих умовах зростає роль регіонів у забезпеченні стабільного і стійкого соціально-економічного розвитку країни, відбувається якісна зміна статусу і функцій регіональних і муніципальних органів керування. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки і проведення особливої регіональної соціально-економічної політики, інструментом реалізації якої стає регіональна соціально-економічна програма, що складається з одного чи декількох проектів [3].

Для визначення категорії „програма регіонального розвитку” вбачається необхідним розгляд питання дослідження поняття „регіон”.

Відомий дослідник з проблем регіонального розвитку О.Топчієв виділяє три виміри поняття „регіон”: макрорегіон (група сусідніх областей), мезорегіон („обласний регіон”), мікрорегіон (своєрідна частина області за природно-економічними, етнопонаціональними та іншими ознаками) [6].

Заслугує на увагу визначення С.В.Болдирєва, який в основу визначення поклав організаційний аспект [1]: регіон – це частина тери-

торії країни, яка є однорідною за економічними, історичними, екологічними, національно-культурними критеріями, має свій статутний нормативний акт локального характеру і специфіку територіальної, організаційно-правової й матеріально-фінансової основи.

П.Т.Бубенко пов'язує регіон з програмами будь-якої конкретної діяльності (чи комплексу видів діяльності): господарської, культурної, освітньої, військової та ін., що має на меті формування будь-яких специфічних характеристик життя на цій території [2, с.27].

У нашому дослідженні використовується поняття „регіон” всередині країни як адміністративно-територіальної одиниці, яке відбиває економічний, політичний, географічний, адміністративний та суспільний аспекти трактування цього поняття.

Виходячи з того, що регіон виступає як самостійний економічний суб'єкт, що має політичні, економічні і соціальні цілі, вимагає застосування нових форм і методів керування на регіональному рівні.

Однією з прогресивних технологій управління сьогодні є технологія управління проектами. Набуває актуальності твердження, що управління проектами – це не просто технологія, а нова філософія управління. Управління передбачуваного, логічного і керуваного.

У традиційному значенні під *проектом* розуміють комплекс науково-дослідних, проектно-конструкторських, соціально-економічних, організаційно-господарських та інших заходів, пов'язаних ресурсами, виконавцями та термінами, відповідно оформлених і направлених на зміну об'єкта управління, що забезпечує ефективність розв'язання основних завдань та досягнення відповідних цілей за певний період [5, с.10]. Існуюча практика державного і регіонального управління використовує поняття «*проект*» як можливий варіант реалізації планів, законів, пропозицій, програм і та ін. При цьому широко використовується термін «*програма*». Так, тільки „Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2008 рік” передбачає дію 98 програм широкої спрямованості на основі різних джерел фінансування [4]. Таким чином, ми отримуємо програми, які містять в собі також програми, або просто по суті перелік заходів, чи взагалі просто один захід.

Якщо розглянемо „Програму сприяння розвитку малого підприємництва в Харківській області на 2007-2008 роки”, то побачимо, що вона складається з біля двох десятків підпрограм, таких як: підпрограма „Нормативно-правова підтримка”, „Здійснення регуляторної політики”, „Фінансово-кредитна, матеріально-технічна та інвестиційна підтримка”, „Розвиток інфраструктури підприємництва”, „Інформа-

ційно-маркетингова підтримка” та ін. Безумовно позитивним моментом є усвідомлення фахівцями необхідності застосування програмного підходу. При цьому варто зазначити, що ефективність роботи не в останню чергу буде залежати від того, наскільки зручно буде реалізувати програму і контролювати заплановані проекти, що залежить від інтеграції інформаційних потоків щодо планування і виконання програм.

Соціально-економічні програми розроблялися і раніше, але стосовно до соціалістичної економіки, що припускало їхній директивний характер. Крім того, спостерігався дисбаланс політичних, економічних і соціальних цілей, при пріоритеті політичних [3]. Виходячи з цього, необхідним першим кроком при впровадженні проектного підходу в реалізації програм регіонального розвитку є узгодження термінологічного апарату.

Отже, *програма регіонального розвитку* – це комплекс проектів як інструментів управління регіональною стратегією соціально-економічного розвитку, пов’язана з визначенням пріоритетності концентрації ресурсів, виконавцями та термінами, відповідно оформлених і направлених на вирішення першочергових регіональних проблем.

Так, концептуальна структура управління програмами на регіональному рівні повинна складатися з наступних рівнів:

1. Управління проектами регіонального розвитку як визначення і реалізація конкретного проекту.

2. Управління реалізацією програми економічного і соціального розвитку області як управління конкретними процесами, інструментами і методами й їх послідовне і раціональне використання з ціллю забезпечення узгодженого виконання проектів у рамках програми.

3. Управління портфолію як безперервний процес створення, управління і оцінки портфолію стратегічних ініціатив, спрямованих на досягнення стратегічних цілей розвитку конкретного регіону в контексті загальнодержавних пріоритетів.

Слід зауважити, що застосування проектного підходу можливо тоді, коли чітко визначені: завдання проекту та кінцевий результат; виділені чи наявні ресурси; часові рамки та обмеження. Результатом проектного управління є змога бачити стан усіх проектів на певний момент часу, ступінь участі різних департаментів і розподіл ресурсів між проектами. Отримана інформація дає можливість приймати своєчасні управлінські рішення на основі достовірної інформації. Аналіз ведеться і за окремим проектом, і в спільці з іншими паралельними проектами (мультипроектне управління).

1. Болдирев С.В. Регіон як складова територіального устрою України // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. „Проблеми удосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в Україні”/ За ред. проф.Ю.П.Битяка. – Харків: Ін-т державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України, 2004. – С.115-118.

2. Бубенко П.Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2002. – 316 с.

3. Денисов В.В. Социально-экономический проект как инструмент реализации региональной политики: Автореф. дисс. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / Рыбин. гос. авиац.-технол. акад. им. П.А. Соловьева. – 1996. – 25 с.

4. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2008 рік - Режим доступу: <http://www.kharkivoda.gov.ua/show.php?page=14137>

5. Тарасюк Г.М. Управління проектами. – К.: Каравела, 2004. – 344 с.

6. Топчів О.Г. Концепція державної регіональної політики України і шляхи її реалізації // Актуальні проблеми державного управління. Вип.4. – Одеса: Астроприн, 2000. – С.130-139.

Отримано 20.05.2008

УДК 332 : 658.115.31

Ю.И.ГОРБАЧЕВА, канд. экон. наук

Харьковская национальная академия городского хозяйства

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Предлагаемый методологический подход позволяет выявить состав проблемно-ориентированных комплексов процессов (задач) при управлении проектами, определить методы и инструментарий обеспечения эффективного принятия решений на всех уровнях управления проектами.

Сущность методологии управления проектом заключается в том, что ответственность за выполнение проекта и достижение результатов проекта лежит на определенном лице (менеджере проекта) или на ограниченной группе лиц.

Как правило, отсутствие в компании единой методологии, стандартизирующей проектную деятельность, приводит к тому, что:

- проекты выполняются нескоординировано;
- отсутствует общая терминология (сотрудники общаются на разных «языках»);
- нет единого понимания принципов управления проектами;
- нет четкого разграничения зон ответственности участников проектной деятельности;
- нет подробного описания процессов управления проектом;
- в случае смены руководителя проекта затруднена возможная передача управления новому руководителю проекта.

Факторы, влияющие на выполнение проектов: